

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
7107-05

meddelad i Stockholm den 30 januari 2009

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud

Advokaten Markus Lauri
Legare Advokatbyrå AB
Box 19080
104 32 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Stockholm dom den 10 november 2005 i
mål nr 4078-04 (bilaga)

SAKEN

Återbetalning av sjukpenning

Mål nr
7107-05

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Regeringsrätten beslutar att AA ska återbetala hälften av den sjukpenning som han får anses ha uppburit obehörigen eller 509 485 kr. Till stöd för sin talan åberopar Försäkringskassan vad som anförts i den skiljaktiga meningen i kammarrätten.

AA bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Sjukpenninggrundande inkomst är enligt 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst.

Enligt 1 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst ska vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § AFL endast sådan inkomst beaktas som en försäkrad kan antas komma att tills vidare åtnjuta

1. av eget arbete under minst sex månader i följd
2. av eget årligen återkommande arbete.

Av 20 kap. 4 § AFL framgår att återbetalning ska ske av vad som utbetalats för mycket dels om någon genom oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, dels när någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning om han skäligen bort inse detta.

Av 20 kap. 10 a § AFL följer att Försäkringskassan ska ändra ett beslut i ett ärende om försäkring enligt denna lag som har fattats av Försäkringskassan och inte prövats av domstol,

Mål nr
7107-05

1. om beslutet på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet,
2. om beslutet har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag,
3. om beslutet har blivit oriktigt på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak.

Ändring enligt 20 kap. 10 a § AFL ska göras även om den försäkrade inte har begärt någon omprövning. Ett beslut får inte ändras till den försäkrades nackdel såvitt gäller förmån som har förfallit till betalning och inte heller i annat fall om det finns synnerliga skäl mot det. En fråga om ändring enligt denna paragraf får inte tas upp sedan mer än två år förflutit från den dag då beslutet meddelades om det inte efter utgången av denna tid har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

AA har lämnat i huvudsak följande uppgifter. Han är född i Polen där han utbildade sig till arkitekt. Han kom till Sverige år 1976 och arbetade här som arkitekt och grafiker. Han är svensk medborgare sedan år 1990. Åren 1993–1998 bedrev han verksamhet i Polen, där han drev ett framgångsrikt arkitektföretag med tio anställda. Han återkom till Sverige på våren 1998 och hans helägda aktiebolag Bamelby Design AB bildades den 27 april och inledde sin verksamhet den 1 juni samma år. AA var den ende anställda i bolaget. Den 2 juni 1998 anmälde han till Försäkringskassan att han var bosatt i Sverige sedan den 1 mars 1998 och tillsvidareanställd som arkitekt och grafisk formgivare på Bamelby Design AB med en beräknad årlig inkomst på 270 000 kr. Den anmälda årsinkomsten hade bestämts efter noggranna överväganden med hjälp av bolagets revisor och avsåg att svara mot vad bolaget skulle kunna bära. Han har åberopat intyg från tre olika arkitektföretag som uppger att de tidigare brukat anlita AA och att de under våren 1998 förklarat att han kunde räkna med att få uppdrag från dem via sitt nystartade bolag. Han har också gett in kopior av ett avtal med ett annat företag enligt vilket hans bolag skulle ha fått 154 000 kr för 280 timmars arbete. Sjukdomen kom dock i vägen.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Kammarrätten har anfört att beslutet om AAs sjukpenninggrundande inkomst för den aktuella tiden inte har ändrats eller omprövats av kassan. Eftersom den återkrävda sjukpenningen har utgått i enlighet med det

Mål nr
7107-05

alltjämt gällande beslutet om sjukpenninggrundande inkomst och de oriktiga uppgifter som må ha förekommit har legat till grund för detta beslut, har kammarrätten funnit sig förhindrad att pröva frågan om oriktiga uppgifter har lämnats.

Den omständigheten att beslutet om sjukpenninggrundande inkomst inte har ändrats utgör enligt Regeringsrättens mening inget hinder för krav på återbetalning enligt 20 kap. 4 § AFL (jfr prop. 1977/78:20 s. 94 och 96 och FÖD 1991:10).

I målet uppkommer därefter frågan om det föreligger materiella förutsättningar för ett återbetalningsbeslut. För att så ska vara fallet krävs att AA genom oriktiga uppgifter, underlåtenhet att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller att han eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och skäligen bort inse detta.

Den sjukpenninggrundande inkomsten ska motsvara den inkomst i pengar som den försäkrade kan antas komma att tills vidare få för sitt arbete här i landet. Beslutet om sjukpenninggrundande inkomst baseras alltså på ett antagande om en framtida inkomst. Förarbetena till bestämmelsen ger ingen närmare ledning i frågan om vilket underlag som krävs för en sådan prognos och anger inte heller att särskilda villkor i detta hänseende ska gälla om den försäkrade är egenföretagare eller, som i detta fall, arbetar i ett fåmansägt bolag. Det bör emellertid krävas att den försäkrade kan visa att han haft fog för sitt antagande att han skulle komma att få den anmälda inkomsten.

De uppgifter AA har lämnat om hur han beräknat sin framtida inkomst är förhållandevis utförliga och framstår som trovärdiga. De har stöd av ingiven dokumentation som inte har satts i fråga av Försäkringskassan. Den antagna inkomsten är inte oskäligt hög i förhållande till hans utbildning och yrkeserfarenhet. Mot den angivna bakgrunden finner Regeringsrätten att de uppgifter som AA lämnat om sin förväntade inkomst inte kan anses ha varit oriktiga. Försäkringskassan har inte ifrågasatt att AA har varit oförmögen till arbete på grund av sjukdom under den tidrymd som målet gäller. Eftersom han därför inte heller kan anses ha uppburit ersättning obehörigen eller med för högt belopp saknas det skäl att återkräva beloppet.

Mål nr
7107-05

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår överklagandet.

Kjerstin Nordborg

Gustaf Sandström

Lennart Hamberg
Skiljaktig, se protokoll

Annika Brickman

Henrik Jermsten

Anna-Karin Hoffstedt
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd II
Föredraget 2008-12-12